

ЕКОЛОГІЧНЕ ІНСПЕКТУВАННЯ ТА КОНТРОЛЬ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ

Робоча програма освітнього компонента (Силабус)

Реквізити освітнього компонента

Рівень вищої освіти	<i>другий (магістерський)</i>
Галузь знань	<i>Е Природничі науки, математика та статистика</i>
Спеціальність	<i>Е2 Екологія</i>
Освітня програма	<i>Екологічна безпека</i>
Статус освітнього компонента	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)/дистанційна/змішана</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, весняний семестр</i>
Обсяг освітнього компонента	<i>5 кредитів (150 годин)</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Екзамен/модульна контрольна робота</i>
Розклад занять	<i>3 години на тиждень (2 години лекційних та 1 година практичних занять)</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: https://eco-paper.kpi.ua/pro-kafedru/vykladachi/nosachova-yuliya-viktorivna.html Практика: https://eco-paper.kpi.ua/pro-kafedru/vykladachi/nosachova-yuliya-viktorivna.html</i>
Розміщення курсу	<i>https://do.ipk.kpi.ua/course/view.php?id=7747&notifieditingon=1</i>

Програма освітнього компонента

1. Опис освітнього компонента, її мета, предмет вивчання та результати навчання

Предмет освітнього компонента – вивчення вимог контролю і оцінювання ступеня екологічної безпеки господарської діяльності та екологічної ситуації, що склалася на виробничих об'єктах або територіях навколо підприємств.

Метою вивчення даного освітнього компонента є формування у студентів комплексу знань, умінь, навичок, необхідних для виявлення пріоритетів вирішення екологічних проблем та підготовка обґрунтованих еколого-економічних рекомендацій щодо стратегії і тактики розв'язання природоохоронних завдань є однією з основних задач стратегії виживання людства.

Відповідно до мети підготовка магістрів вимагає посилення у студентів компетентностей:

ФК 07 Здатність до організації робіт, пов'язаних з оцінкою екологічного стану, захистом довкілля та оптимізацією природокористування, в умовах неповної інформації та суперечливих вимог.

Основні програмні результати навчання освітнього компонента.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти після засвоєння освітнього компонента мають продемонструвати такі програмні результати навчання:

ПРН 16 Вибирати оптимальну стратегію господарювання та/або природокористування в залежності від екологічних умов;

ПРН 22 Аналізувати результати екологічного контролю діяльності підприємств, оцінювати інженерно-технічний рівень засобів захисту навколишнього середовища від шкідливого впливу виробництва.

Пререквізити та постреквізити освітнього компонента (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Освітньому компоненту «Екологічне інспектування та контроль охорони довкілля» передують навчальні дисципліни, що вивчаються в бакалавраті. Освітній компонент «Екологічне інспектування та контроль охорони довкілля» забезпечує захист магістерської дисертації.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Розділ 1. Нормативно-правова база експертизи щодо дотримання законодавства охорони навколишнього природного середовища.

Тема 1. Загальна характеристика Державних органів контролю за дотриманням природоохоронного законодавства на виробництвах.

Тема 2. Проведення перевірок з охорони навколишнього природного середовища.

Тема 3. Випадки виявлення фактів порушення природоохоронного законодавства. Оформлення (фіксація) факту порушення. Порядок застосування заходів впливу.

Тема 4. Вилучення знарядь незаконного добування (заготівлі) природних ресурсів, самих природних ресурсів та продукції, що з них вироблена.

Розділ 2. Види та методика перевірок виробництв щодо охорони навколишнього природного середовища.

Тема 5. Інвентаризація викидів забруднюючих речовин на підприємстві і звіт про неї.

Тема 6. Екологічний контроль за станом атмосферного повітря.

Тема 7. Екологічний контроль за станом водних ресурсів та водокористуванням на виробництві.

Тема 8. Екологічний контроль за впливом тваринницьких комплексів на водні об'єкти.

Тема 9. Здійснення державного контролю за поводженням з відходами.

Тема 10. Здійснення державного контролю за транспортуванням, зберіганням і застосуванням пестицидів та мінеральних добрив.

Тема 11. Порядок планування, проведення і оформлення перевірок умов використання та охорони земель, а також застосування заходів впливу до порушників земельного законодавства.

Тема 12. Здійснення державного контролю за охороною, захистом, використанням, відтворенням лісів та інших рослинних ресурсів.

Тема 13. Здійснення державного контролю у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу (рибних ресурсів).

Тема 14. Організація прикордонного природоохоронного контролю.

Навчальні матеріали та ресурси

Базова

1. Ключко Т. О., Кузнецова Н. В. Екологічне інспектування: навч. посіб. Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «ХАІ», 2021. 60 с. ISBN 978-966-662-864-3.

2. Екологічне інспектування. Навчальний посібник з практичних (семінарських) занять [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальностей 101 «Екологія» ОП «Екологічна безпека», 161 «Хімічні технології та інженерія» ОП «Промислова екологія та ресурсоефективні чисті технології» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Ю. В. Носачова, Т. О. Шаблій. – Електронні текстові дані (1 файл: 2,40 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 230 с.

3. Гетьман А. П. (ред.). Екологічне право: підручник. Харків : Право, 2022. 552 с.

4. Лукашов Д. В. Моніторинг довкілля: навч. посіб. Київ, 2022. Електронне видання.

Допоміжна

5. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (зі змінами).

6. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII (зі змінами).

7. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 № 877-V (зі змінами).

8. Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 16.10.1992 № 2707-XII (зі змінами).

9. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017 № 2059-VIII (зі змінами).

10. Про стратегічну екологічну оцінку: Закон України від 20.03.2018 № 2354-VIII (зі змінами).

11. Про управління відходами: Закон України від 20.06.2022 № 2320-IX (зі змінами).

12. Про охорону земель: Закон України від 19.06.2003 № 962-IV (зі змінами).

13. Про державний контроль за використанням та охороною земель: Закон України від 19.06.2003 № 963-IV (зі змінами).

14. Водний кодекс України: Закон України від 06.06.1995 № 213/95-ВР (зі змінами).

15. Лісовий кодекс України: Закон України від 21.01.1994 № 3852-XII (зі змінами).

16. Кодекс України про надра: Закон України від 27.07.1994 № 132/94-ВР (зі змінами).

17. Положення про Державну екологічну інспекцію України: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 19.04.2017 № 275 (зі змінами).

18. Про затвердження Переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів: постанова Кабінету Міністрів України від 17.09.1996 № 1147 (зі змінами).

19. Правила технічної експлуатації установок очистки газу: затверджено наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 06.02.2009 № 52, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 13.04.2009 за № 327/16343.

20. Інструкція про вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел: затверджено наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 27.06.2023 № 448.

21. Про затвердження Порядку здійснення державного моніторингу вод: постанова Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 № 758 (зі змінами).

22. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами) (розділ VIII «Екологічний податок»).

Інформаційні ресурси

1. Інформаційно-пошукова система «Законодавство України» (Верховна Рада України) – офіційна база нормативно-правових актів України.

<https://zakon.rada.gov.ua>

2. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України – офіційний вебсайт.

<https://mepr.gov.ua>

3. Державна екологічна інспекція України – офіційний вебсайт.

<https://dei.gov.ua>

4. Єдиний реєстр з оцінки впливу на довкілля.

<https://eia.menr.gov.ua>

5. Єдиний реєстр стратегічної екологічної оцінки.

<https://sea.gov.ua>

6. Державна служба геології та надр України.

<https://www.geo.gov.ua>

7. Державне агентство водних ресурсів України.

<https://davr.gov.ua>

8. Державне агентство лісових ресурсів України.

<https://forest.gov.ua>

9. ЕкоСистема – офіційна державна екологічна платформа Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України (містить екологічні реєстри та електронні сервіси).

<https://eco.gov.ua>

Навчальний контент

5. Методика опанування освітнього компонента

Лекційні заняття

Лекційні заняття спрямовані на:

- надання сучасних, цілісних, взаємозалежних знань з освітнього компонента «Екологічне інспектування та контроль охорони довкілля», рівень яких визначається цільовою установкою до кожної конкретної теми;
- забезпечення в процесі лекції творчої роботи студентів спільно з викладачем;
- виховання у студентів професійно-ділових якостей і розвиток у них самостійного творчого мислення;
- формування у студентів необхідного інтересу та надання напрямку для самостійної роботи;
- визначення на сучасному рівні розвитку науки і техніки в області охорони довкілля, прогнозування їх розвитку на найближчі роки;
- відображення методичної обробки матеріалу (виділення головних положень, висновків, рекомендацій, чітке і адекватне їх формулювання);
- використання для демонстрації наочних матеріалів, поєднання, по можливості їх з демонстрацією результатів і зразків;
- викладання матеріалів досліджень чіткою і якісною мовою з дотриманням структурно-логічних зв'язків, роз'яснення всіх нововведених термінів і понять;
- доступність для сприйняття даною аудиторією.

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, посилання на літературу та завдання на СРС)	Кількість годин
Розділ 1. Нормативно-правова база експертизи щодо дотримання законодавства охорони навколишнього природного середовища.		
1	Загальна характеристика Державних органів контролю за дотриманням природоохоронного законодавства на виробництвах. Система органів екологічного контролю і інспектування. Державні органи контролю. Органи природоохоронного інспектування в системі державного екологічного контролю. Громадські органи екологічного контролю. Повноваження органів екологічного контролю. Повноваження державних органів контролю. Повноваження і права громадських екологічних організацій. Повноваження і права громадських екологічних інспекторів. Форми екологічного контролю. Література: [1, 3, 7, 17, 18]. Завдання на СРС – Ознайомитися з основними законодавчими актами у різних галузях охорони довкілля [1, 3, 5 – 22].	3
2	Проведення перевірок з охорони навколишнього природного середовища. Юридичні аспекти перевірок. Загальні відомості про здійснення перевірки. Планування, організація, порядок призначення і підготовка до перевірки. Види і частини перевірки. Права та обов'язки державних інспекторів. Література: [1, 7, 17, 18] Завдання на СРС – Повноваження, якими володіють громадські інспектори з охорони НПС. Розглянути форми статистично звітності об'єктів господарювання щодо охорони НПС [1, 7, 17, 18]	3
3	Виявлення порушень та застосування заходів впливу до порушників природоохоронного законодавства Випадки виявлення фактів порушення природоохоронного законодавства. Оформлення (фіксація) факту порушення. Порядок застосування заходів впливу. Література: [1, 7, 17, 18] Завдання на СРС – Розглянути якими законодавчими актами керується державний інспектор при складанні протоколу [1, 3, 7]	2
4	Вилучення знарядь незаконного добування (заготівлі) природних ресурсів, самих природних ресурсів та продукції, що з них вироблена	2

	Вилучення знарядь незаконного добування (заготівлі) природних ресурсів. Вилучення незаконно добутих (заготовлених) природних ресурсів або продукції, що з них вироблена. Зберігання вилучених знарядь незаконного добування (заготівлі) природних ресурсів, плавучих засобів, зброї та боєприпасів. Зберігання незаконно добутих (заготовлених) природних ресурсів або продукції, що з них вироблена. Реалізація незаконно добутих (заготовлених) природних ресурсів або продукції, що з них вироблена. Література: [1, 7, 17, 18] Завдання на СРС – Охарактеризувати порядок вилучення незаконно добутих природних ресурсів або продукції, що з них вироблена [1, 7, 17, 18]	
Розділ 2. Види та методика перевірок виробництв щодо охорони навколишнього природного середовища.		
5	Інвентаризація викидів забруднюючих речовин на підприємстві і звіт про неї Чим регламентується проведення інвентаризації і складання звіту? Основні терміни та їх визначення. Порядок проведення інвентаризації. Зміст звіту. Додатки до інструкції «Про зміст та порядок складання звіту про проведення інвентаризації викидів забруднюючих речовин на підприємстві». Література: [4, 7, 9, 10, 21] Завдання на СРС – Проаналізувати методи визначення забруднюючих речовин на підприємстві [4, 7, 9, 10, 21]	2
6	Екологічний контроль за станом атмосферного повітря. Стаціонарні джерела забруднення. Матеріали і документи, що розглядаються при перевірці підприємства. Виявлення наднормативних і надлімітних викидів. Перевірка санітарно – промислової лабораторії підприємства. Вимоги до розміщення та обладнання місць відбору проб з газопилових потоків. Пересувні джерела забруднення. Що повинно перевірятися на автопідприємствах? Операція «Чисте повітря». Нормативи часу при перевірці дотримання повітряохоронного законодавства підприємствами. Підприємства, що мають стаціонарні джерела забруднення. Автопідприємства. Література: [1, 7, 8, 17, 18, 19, 20] Завдання на СРС – Охарактеризувати критерії нормування якості навколишнього природного середовища в галузі охорони атмосферного повітря [1, 7, 8, 17, 18, 19, 20]	2
7	Екологічний контроль за станом водних ресурсів та водокористуванням на виробництві. Перевірка водоспоживання. Перевірка водовідведення. Перевірка санітарного стану території об'єкту і потенційних джерел забруднення поверхневих і підземних вод. Перевірка водоохоронної діяльності. Відбір проб води. Загальні вимоги до відбору проб, види проб і техніка безпеки. Місця відбору, час та частота відбору проб. Обладнання, посуд та способи відбору проб. Реєстрація, зберігання та транспортування проб. Нормативи часу при перевірці підприємств на дотримання водоохоронного законодавства. Загальні відомості. Нормативи часу. Література: [1, 7, 17, 14, 18] Завдання на СРС – Охарактеризувати власність на води [1, 7, 17, 14, 18]	2
8	Екологічний контроль за впливом тваринницьких комплексів на водні об'єкти Особливості забруднення вод тваринницькими комплексами. Водопостачання комплексів і норми витрат води. Основні схеми обробки гною. Загальні відомості. Обробка гною на свинарських комплексах. Обробка гною на комплексах великої рогатої худоби. Об'єкти перевірки на тваринницьких комплексах. Інформація по об'єкту. Стан водопостачання. Стан водовідведення. Обробка і зберігання гною, утилізація стічних вод. Аварійні забруднення. Оформлення результатів перевірки. Література: [1, 7, 17, 14, 18] Завдання на СРС: Обробка гною на комплексах великої рогатої худоби – [1, 7, 17, 14, 18]	2

9	Здійснення державного контролю за поводженням з відходами Питання, які розглядаються при перевірці об'єкта, на якому утворюються, розміщуються та знешкоджуються відходи. Основні види порушень в галузі поводження з відходами. Література: [1, 7, 11, 17, 18] Завдання на СРС – Охарактеризувати вимоги поводження з відходами лікарських закладів [1, 7, 11, 17, 18]	2
10	Здійснення державного контролю за транспортуванням, зберіганням і застосуванням пестицидів та мінеральних добрив Визначення поняття «пестициди», групи пестицидів. Перевірка зберігання пестицидів та мінеральних добрив. Перевірка транспортування пестицидів та мінеральних добрив. Перевірка застосування пестицидів та мінеральних добрив. Порядок проведення комплексної інвентаризації місць накопичення заборонених і непридатних до використання в сільському господарстві хімічних засобів захисту рослин. Література: [1, 7, 17, 18] Завдання на СРС – Охарактеризувати порядок проведення комплексної інвентаризації місць накопичення невідомих, заборонених і непридатних до використання в сільському господарстві хімічних засобів захисту рослин [1, 7, 17, 18]	2
11	Порядок планування, проведення і оформлення перевірок умов використання та охорони земель, а також застосування заходів впливу до порушників земельного законодавства. Юридичні аспекти державного контролю за використанням і охороною земель. Методи здійснення державного контролю. Види перевірок. Планові перевірки. Позапланові перевірки. Оперативні перевірки. Порядок проведення перевірок. Оформлення документів за результатами перевірок. Порядок застосування заходів впливу до порушників земельного законодавства. Форми документів (акта, протоколу, припису) за результатами перевірок. Література: [1, 7, 12, 13, 17, 18]. Завдання на СРС – Проаналізувати юридичні документи в галузі охорони земельних ресурсів [1, 7, 12, 13, 17, 18]	2
12	Здійснення державного контролю за охороною, захистом, використанням, відтворенням лісів та інших рослинних ресурсів Поняття «ліс», «трав'янисті ресурси», об'єкти рослинного світу. Природні комплекси природно-заповідного фонду України. Перевірка стану лісів та інших рослинних ресурсів. Основні види порушень в галузі охорони лісів та інших рослинних ресурсів. Література: [1, 7, 15, 17, 18] Завдання на СРС – Натурна перевірка дотримання вимог природоохоронного законодавства на територіях ПЗФ [1, 7, 15, 17, 18]	2
13	Здійснення державного контролю у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу (рибних ресурсів) Об'єкти тваринного світу. Охорона тваринного світу. Основні види порушень у галузі охорони тваринного світу. Охорона рибних запасів. Основні види порушень у галузі охорони рибних запасів. Література: [1, 7, 17, 18] Завдання на СРС – Вказати причини планування відстрілу диких тварин [1, 7, 17, 18]	2
14	Організація прикордонного природоохоронного контролю. Концептуальні засади державного екологічного контролю на кордоні. Головні завдання служби екологічного контролю на кордоні. Товари та товаросупровідні документи, що підлягають прикордонному екологічному контролю. Прикордонний екологічний контроль небезпечних вантажів та відходів. Радіаційний прикордонний контроль. Рівні контролю. Література: [1, 7, 17, 18]	2

	<i>Завдання на СРС – Охарактеризувати порядок проведення прикордонного екологічного контролю об'єктів рослинного та тваринного світу. [1, 7, 17, 18]</i>	
	Всього:	30

Практичні заняття

У системі професійної підготовки студентів по даному освітньому компоненту практичні заняття займають 34,7 % аудиторного навантаження. Будучи доповненням до лекційного курсу, вони закладають і формують основи кваліфікації магістрів з екології, а саме захисту НС від впливу промислової діяльності людини. Зміст цих занять і методика їх проведення повинні забезпечувати розвиток творчої активності особистості. Вони розвивають наукове мислення і здатність користуватися спеціальною термінологією, дозволяють перевірити знання, тому даний вид роботи виступає важливим засобом оперативного зворотного зв'язку. Практичні заняття повинні виконувати не тільки пізнавальну і виховну функції, але й сприяти зростанню студентів як творчих працівників в області охорони навколишнього природного середовища.

Основні завдання циклу практичних занять:

- допомогти студентам систематизувати, закріпити і поглибити знання теоретичного характеру в області сучасних принципів формування екосистем міст;
- навчити студентів прийомам вирішення практичних завдань, сприяти оволодінню навичками та вміннями виконання розрахунків, графічних та інших завдань;
- навчити їх працювати з науковою та довідковою літературою і нормативними документами;
- формувати вміння вчитися самостійно, тобто опановувати методами, способами і прийомками самонавчання, саморозвитку і самоконтролю.

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, посилання на літературу та завдання на СРС)	Кількість годин
1	Обчислення збору за забруднення навколишнього природного середовища. Порядок визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії російської федерації. Література: [2] Завдання на СРС. Розрахунок розмірів збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного використання води. Визначення збитків при перевищенні викиду і відсутності інструментального контролю.[1, 2, 6, 9, 10, 22]	4
2	Розрахунок розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря - приводяться розрахунки наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря; - розглядається порядок визначення наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря; - приводиться розмір відшкодування збитків за наднормативні викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Література: [2] Завдання на СРС. Визначення збитків при відсутності дозволу на викид речовин в атмосферу. Умови об'єднання групи джерел викидів. [1, 2, 7, 8, 17, 18, 19, 20]	4
3	Розрахунок розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів Забруднення водних об'єктів наднормативними скидами забруднюючих речовин у водний об'єкт зі зворотними водами. Розрахунок маси наднормативного скиду забруднюючих речовин у водний об'єкт зі	3

	зворотними водами. Розрахунок маси нафти та нафтопродуктів, скинутих у водний об'єкт внаслідок витоку або виливу. Література: [2], [1, 7, 17, 14, 18] Завдання на СРС. Розрахунок маси нафти на основі експертних оцінок.	
4	Розрахунок розмірів шкоди, заподіяної лісовому господарству. Визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу. Література: [2] Завдання на СРС. Розрахунок відшкодування шкоди від забруднення земель сільськогосподарського призначення нафтою. Такси для обчислення розмірів шкоди. [1, 7, 12, 13, 17, 18]	3
5	Модульна контрольна робота	2
	Всього	16

6. Самостійна робота студента

Самостійна робота займає 69,3 % часу вивчення кредитного модуля, включаючи і підготовку до заліку. Головне завдання самостійної роботи студентів – це опанування наукових знань в областях, що не увійшли у перелік лекційних питань шляхом особистого пошуку інформації, формування активного інтересу до творчого підходу у навчальній роботі. У процесі самостійної роботи в рамках освітнього компоненту студент повинен навчатися глибоко аналізувати сучасні підходи до розробки та впровадження новітніх підходів до контролю дотримання вимог природоохоронного законодавства при здійсненні виробничої діяльності.

№ з/п	Назва теми, що виноситься на самостійне опрацювання	Кількість годин СРС
Розділ 1. Нормативно-правова база експертизи щодо дотримання законодавства охорони навколишнього природного середовища		
1	Ознайомитися з основними законодавчими актами у різних галузях охорони довкілля [1, 3, 5 – 22]. Повноваження, якими володіють громадські інспектори з охорони НПС. Розглянути форми статистично звітності об'єктів господарювання щодо охорони НПС [1, 7, 17, 18] Розглянути якими законодавчими актами керується державний інспектор при складанні протоколу [1, 3, 7] Охарактеризувати порядок вилучення незаконно добутих природних ресурсів або продукції, що з них вироблена [1, 7, 17, 18]	29
Розділ 2. Види та методика перевірок виробництва щодо охорони навколишнього природного середовища		
2	Проаналізувати методи визначення забруднюючих речовин на підприємстві [4, 7, 9, 10, 21] Охарактеризувати критерії нормування якості навколишнього природного середовища в галузі охорони атмосферного повітря [1, 7, 8, 17, 18, 19, 20] Охарактеризувати власність на води [1, 7, 17, 14, 18] Обробка гною на комплексах великої рогатої худоби – [1, 7, 17, 14, 18] Охарактеризувати вимоги поводження з відходами лікарських закладів [1, 7, 11, 17, 18] Охарактеризувати порядок проведення комплексної інвентаризації місць накопичення невідомих, заборонених і непридатних до використання в сільському господарстві хімічних засобів захисту рослин [1, 7, 17, 18] Проаналізувати юридичні документи в галузі охорони земельних ресурсів [1, 7, 12, 13, 17, 18]	29

	Натурна перевірка дотримання вимог природоохоронного законодавства на територіях ПЗФ [1, 7, 15, 17, 18] Вказати причини планування відстрілу диких тварин [1, 7, 17, 18] Охарактеризувати порядок проведення прикордонного екологічного контролю об'єктів рослинного та тваринного світу. [1, 7, 17, 18]	
3	Підготовка до модульної контрольної роботи	6
4	Виконання ДКР	10
5	Підготовка до екзамену	30
	Всього:	104

Політика та контроль

7. Політика освітнього компонента

Правила відвідування занять та поведінки на заняттях

Студенти зобов'язані брати активну участь в навчальному процесі, не спізнюватися на заняття та не пропускати їх без поважної причини, не заважати викладачу проводити заняття, не відволікатися на дії, що не пов'язані з навчальним процесом.

Правила призначення заохочувальних та штрафних балів

Правила призначення заохочувальних та штрафних балів.

- заохочувальні бали можуть нараховуватись викладачем виключно за виконання творчих робіт з дисципліни або додаткового проходження он-лайн профільних курсів з отриманням відповідного сертифікату:

- <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/environmental-damage-assessment/>

- <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/eu-green-deal-ukraine/>

- <https://www.coursera.org/learn/russian-water-management?isNewUser=true>

Але їх сума не може перевищувати 10 % від рейтингової шкали.

- штрафні бали в рамках навчальної дисципліни не передбачені.

Політика дедлайнів та перескладань

У разі виникнення заборгованостей з освітнього компонента або будь-яких форс-мажорних обставин, студенти мають зв'язатися з викладачем по доступних (наданих викладачем) каналах зв'язку для розв'язання проблемних питань та узгодження алгоритму дій для відпрацювання.

Політика академічної доброчесності

Плагіат та інші форми недоброчесної роботи неприпустимі. До плагіату відноситься відсутність посилань при використанні друкованих та електронних матеріалів, цитат, думок інших авторів. Неприпустимі підказки та списування під час написання тестів, проведення занять; здача заліку за іншого аспіранта; копіювання матеріалів, захищених системою авторського права, без дозволу автора роботи.

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>

Політика академічної поведінки і етики

Студенти мають бути толерантним, поважати думку оточуючих, заперечення формулювати в коректній формі, конструктивно підтримувати зворотний зв'язок на заняттях.

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>

8. ВИДИ КОНТРОЛЮ ТА РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ (PCO)

Розподіл навчального часу за видами занять і завдань з дисципліни згідно з робочим навчальним планом:

Семестр	Навчальний час		Розподіл навчальних годин				Контрольні заходи		
	Кредити	акад. год.	Лекції	Практичні	Лаб. роб.	СРС	МКР	ДКР	Семестровий контроль
2	5	150	30	16	—	104	1	1	Екзамен

Рейтинг студента з освітнього компонента розраховується виходячи зі 100 балів, з них 50 балів складає стартова складова та 50 балів екзаменаційна складова.

Стартовий рейтинг (стартові бали формуються як сума балів, отриманих за результатами заходів поточного контролю та заохочувальних балів) складається з балів, що студент отримує за:

- роботу на практичних заняттях;
- модульні контрольні роботи (2 частини);
- виконання ДКР;

Критерії нарахування балів.

Відповіді на практичних заняттях:

Ваговий бал –5.

Необхідно мати 3 відповіді $5 \times 3 = 15$ балів

Критерії оцінювання знань студентів:

Повнота та ознаки відповіді	Бали
Чітка та повна відповідь на запитання	5
У відповіді допущені окремі неточності чи помилки	4
У відповіді відсутні формулювання термінів, законів та формул	3
Відповідь не зарахована	0

Модульний контроль (R_m)

Ваговий бал 10. Максимальна кількість балів за всі контрольні роботи дорівнює $10 \text{ балів} \times 2 = 20$ балів.

Критерії оцінювання контрольних робіт:

Повнота та ознаки відповіді	Бали
Чітка та повна відповідь на запитання	10
У відповіді допущені окремі неточності чи помилки	9...8
У відповіді відсутні формулювання термінів, законів та формул	7...6
Відповідь не зарахована	0

Виконання ДКР:

Максимальна кількість балів за виконання ДКР дорівнює 15 балів.

Критерії оцінювання ДКР:

Повнота та ознаки відповіді	Бали
«відмінно» – усі завдання виконані повністю, глибокий та творчий підхід до розкриття питання, ДКР здано вчасно	15...14
«добре» – усі завдання виконані повністю, повне розкриття питання, є декілька незначних помилок, ДКР здано вчасно	13...11

«задовільно» – неповне виконання завдань з певними недоліками, ДКР здано не вчасно	10...9
«незадовільно» – завдання не виконане, ДКР не зараховано	0

Для визначення рівня відповідності поточних досягнень здобувача з освітнього компонента проводиться календарний контроль, за результатами якого виставляється атестація. Умовою отримання позитивної атестації під час першого календарного контролю є рейтинг здобувача не менше 8 балів.

Умовою отримання позитивної атестації під час другого календарного контролю – рейтинг не менше 22 балів.

Семестровий контроль проводиться у вигляді екзамену. Умовою допуску до екзамену є наявність позитивної оцінки з ДКР та стартовий рейтинг не менше **25 балів**. На екзамені здобувачі виконують письмову контрольну роботу у вигляді відповідей на 3 відкриті питання.

Сума стартових балів та балів за екзаменаційну контрольну роботу переводиться до екзаменаційної оцінки згідно з таблицею:

Бали: Практичні роботи + МКР + ДКР + опитування на лекції + екзаменаційна робота	Оцінка
100...95	Відмінно
94...85	Дуже добре
84...75	Добре
74...65	Задовільно
64...60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконано МКР	Не допущено
Порушення принципів академічної доброчесності або морально-етичних норм поведінки	Усунено
Здобувач, був допущений, але не з'явився на екзамен	Не з'явився

9. ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ З ДИСЦИПЛІНИ (ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА)

Приблизний перелік питань, які виносяться на модульний контроль

1. Наведіть відноситься до центральних державних органів екологічного контролю?
2. Приведіть Комітети і Служби серед державних органів екологічного контролю?
3. Вкажіть Департаменти, Інспекції і Управління серед державних органів екологічного контролю?
4. Поясніть, що можна включити в загальні відомості про Державні екологічні інспекції?
5. Вкажіть за чим здійснює контроль Держекоінспекція (голова)?
6. Вкажіть, які пропозиції до Мінприроди подає Держекоінспекція?
8. Поясніть, що можна включити в загальні відомості про Чорноморсько – Азовські держекоінспекції?
9. Наведіть основні завдання Чорноморсько – Азовські держекоінспекції?
11. Поясніть, в якому значенні використовуються терміни: Акт перевірки, об'єкт перевірки, державний інспектор?
12. Дайте визначення мети інспекторських перевірок суб'єктів господарювання та яку допомогу повинно надавати інспекторам їх керівництво?

13. З чого повинна початися інспекторська перевірка об'єкта?
14. Опишіть, що зобов'язаний розглядати державний інспектор в ході перевірок об'єкта?
17. Вкажіть, що повинен зробити державний інспектор, отримав документи по повітряохоронної діяльності підприємства?
18. Поясніть, що обстежується при перевірці виробничих підрозділів підприємства?
19. Визначте, чим регламентується проведення інвентаризації і складання звіту по викидам забруднюючих речовин на підприємстві?
20. Висвітліть, як визначаються в Інструкції такі терміни: викид речовини, інвентаризація викидів, потужність викиду, джерело забруднення атмосфери, стаціонарне джерело забруднення атмосфери, пересувне джерело забруднення атмосфери, точкове джерело викидів?
21. Висвітліть, як визначаються в Інструкції такі терміни: лінійне джерело викидів, площинне джерело викидів, організований викид, неорганізований викид, технологічне джерело забруднення, граничні нормативи утворення забруднюючих речовин, концентрація забруднюючих речовин, газоочисна установка?
22. Наведіть, що встановлюється при перевірці водоспоживання підприємства?
24. Наведіть, що виявляється при перевірці санітарного стану території об'єкту і потенційних джерел забруднення поверхневих і підземних вод?
25. Поясніть, чим регламентується здійснення контролю за впливом тваринницьких комплексів на водні об'єкти?
26. Вкажіть особливості забруднення вод тваринницькими комплексами?
29. Опишіть, які є методи здійснення державного контролю за використанням і охороною земель і види перевірок?
31. Опишіть регламентується порядок встановлення, обчислення та сплати збору за забруднення довкілля?
32. Вкажіть є об'єктами обчислення збору, за що він справляється і хто може бути платниками збору?
33. Обґрунтуйте від чого залежать величини нормативів збору і як вони індексуються?
34. Поясніть, чим регламентується визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення водного законодавства?
35. Наведіть в яких випадках відшкодовуються збитки, заподіяні державі внаслідок порушення вимог водного законодавства?

Робочу програму освітнього компонента (силабус):

Складено доц., к.т.н., Носачовою Ю.В.

Ухвалено кафедрою Е та ТРП (протокол № 24 від 24.06.2026)

Погоджено методичною комісією ФАІПЕ (протокол № 11 від 26.06.2026)